

Verslag online gesprek BZK en Provincie Noord-Brabant

Dinsdagochtend 8 december 2020

Het gesprek van BZK met Noord-Brabant maakt deel uit van de BrabantStad-dinsdag. De bestuurders van dit samenwerkingsverband (gemeenten Breda, Tilburg, Den Bosch, Eindhoven en Helmond en de provincie) geven hun visie op de toekomst van het openbaar bestuur.

“In Noord-Brabant lopen opgaven en gebieden dwars door elkaar heen. Daarom van groot belang dat de medeoverheden optimaal toegerust zijn.”

DG Chris Kuijpers pleit voor meer urgentie op de politieke agenda van de kwaliteit van het openbaar bestuur:

- Vanuit maatschappelijke opgaven het interbestuurlijke samenspel organiseren; welke spelregels zijn nodig voor meer gelijkwaardigheid? (financiële afhankelijkheid, kennisverschillen) (zie ook Ter Haar)
- Verschillen in opgaven, schaalgrootte, cultuur en bestuurlijke drukte zijn groot: naar nieuwe samenwerkingsvormen? Meer taakdifferentiatie?
- Lokale democratie moet versterkt worden nu regionale samenwerking toeneemt.

Marcel Boogers (hoogleraar Innovatie en Regionaal bestuur Universiteit van Twente):

Regio is alles tussen gemeente en provincie, kent veel schalen en gedaanten. Democratische legitimatie is rommelig georganiseerd, en vormt daarmee een hindermacht voor bestuurskracht.

Hoe ervoor te zorgen dat regionale samenwerking meer is dan een uitruil van lokale belangen?

- Raden rond één thema samenbrengen
- G1000-burgertoppen rond concrete opgaven
- Provincie (“stille kracht”) meer gebruiken

Ofwel: **experimenteer meer met democratische sturing en verantwoording!**

Aanbevelingen van bestuurders BrabantStad:

“Structuren schuren”

- Kom met sturingsarrangementen op maat voor samenwerking rijk-regio
- Verkokering rijk zit integrale aanpak in de weg; rol voor BZK als moederdepartement, als hoeder van het openbaar bestuur.
- Integraliteit verhoudt zich niet tot maatschappelijke opgaven, is geen antwoord op verkokering! Stel opgave centraal, werk van onderop en accepteer dat er geen heilige schaal is.

- ‘Stelselverantwoordelijkheid van het rijk’: wat is dat?
- BZK: organiseer conflictbeslechting! Wie hakt de knoop door? Autonomie van gemeenten moet doorbroken kunnen worden.
- GR-en vormen bedreiging voor doorzettingsmacht; WGR hopeloos verouderd, maar bijvoorbeeld op dossier jeugdzorg worden gemeenten door het rijk hiertoe gedwongen.
- Accepteer imperfectie en sub-optimale structuuro oplossingen; ideale oplossing bestaat niet, wel betere dan bestaande structuren. Denk bijvoorbeeld aan A- en B-gemeenten, doe het gewoon. Elkaar in positie brengen is waar het om draait. Ga voor het heilige vuur in de samenwerking!
- Brainport Eindhoven: goed bezig met Triple Helix, wel op - niet bestaande - zolderkamer van het Huis van Thorbecke.
- Veiligheidsregio is door het rijk opgedrongen, functioneert prima. Wil niet zeggen dat deze regio ook passend is voor andere opgaven/domeinen. Denk meer grenzeloos!
- Regio is geen geografisch begrip maar wordt gedefinieerd door opgave.

“Hart van Brabant goed bezig met versterking democratische legitimatie, op initiatief van de raden; geeft moed!”

- Raad (/PS) niet de ultieme vorm van democratische legitimatie. Materiële democratie is iets anders.
- Provincie investeert in draagvlak, betrokkenheid en participatie.

“Gedecentraliseerde eenheidsstaat”

- Decentrale overheden zijn geen uitvoeringsorganisaties van het rijk.
- Te weinig financiële middelen en te weinig ruimte om zelfstandig middelen toe te kennen en te prioriteren. Tast bestuurskracht aan.
- Gemeenten moeten goede financiële positie in hun belastinggebied kunnen innemen; autonomie van belang. Geen calimero maar optreden vanuit zelfverzekerde houding.
- Traject Elzinga voor VNG: met wetsvoorstel decentrale overheden naar betere verankering van interbestuurlijke verhoudingen. Wet moet ook het regionale vehikel betreffen.
- Benut de verschillen tussen gemeenten en regio’s bij het toedelen van taken.
- Te veel opgaven voor gemeenten: taakdifferentiatie of opschaling nodig.
- Oproep aan rijk: geef gemeenten de tijd bij decentralisaties!
- Daar waar decentralisatie feitelijk neerkomt op deconcentratie: durf dat als departement zo te benoemen; scheidt helderheid voor gemeenten.

BZK in reactie:

- WGR aanpassen: grote aanpassing wenselijk. Nu is kleine wijziging in de maak, vraag of parlementaire goedkeuring volgt (blijkt bij concrete bestuurlijke zaken lastig).
- Gemeenten zijn geen uitvoeringsorganisatie van het rijk; wel medebewindstaken, waarbij we specifiekere moeten gaan kijken naar de verschillende beleidsterreinen. Waar loslaten mogelijk, waar meer sturing vereist?
- Eigen belastinggebied moeten we agenderen (langjarig proces). Stabiliteit gemeentefinanciën moet zeker verbeterd worden. Ook beheersmaatregelen onderzoeken.
- Ontkoking bij rijk door invoering gebiedsministers? Gebiedsgerichte aanpak: ontkoking in het gebied.
- Impact assessment agenderen: BZK-toets beleidsvoornemens op gevolgen voor uitvoering gemeenten.
- Taakdifferentiatie: experimenten actiever stimuleren.
- Ook aan de slag met experimenten met samenwerking rond gebiedsopgaven (in Triple Helix!): krachten vanuit de samenleving benutten (bedrijven, maatschappelijke partners).

BZK in antwoord op de vraag hoe BZK geholpen kan worden richting kabinetsformatie:

- Positie BZK: minister die ook vice-premier is, helpt bij financiële discussies.
- Pleidooi voor aparte RO-minister helpt niet: BZK gaat ook over fysieke leefomgeving, en kan juist invloed op besluitvorming uitoefenen vanuit andere inhoud (denk aan wonen, coördinatie sociaal domein); openbaar bestuur en democratie zijn te dun.
- Wat ook helpt: 5-prioriteiten-lijstje van alle overheden gezamenlijk; maakt sterk. (geen ander beleidsterrein waar zo veel opvattingen bestaan als openbaar bestuur)

Deelnemende bestuurders: circa 65 bestuurders

BZK: Kuijpers, Van Doorne, Kroeskamp

Provincie Noord-Brabant: CdK Adema, gedeputeerden Van Pinxteren en Smit

Reflectie: Boogers (Universiteit van Twente)

Voorzitter: Van Bijnen (Noord-Brabant)